

MAGNES (28) *sb m*

a oraz e *jasne*.

sg N magnes (20). ◇ *G* magnesa (2) *BielKron*, *PaxLiz*, magnesu *FalZioł* (2). ◇ *D* magnesowi (1).
◇ *I* magnes(e)m (1). ◇ *L* magnesie (1). ◇ *pl G* magnes(o)w (1) [*może N sg m ai*].

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVIII w.

min. Mineral zwany magnetytem, ruda żelaza o właściwościach magnetycznych; magnes Murm, Calep; Heraclius Calep [magnes – magnetowy kamień żelazo na się ciągnący Mącz 204d; magnet, kamień drogi – magnes Cn] (28) : Murm 122; MAgnies iest kamień ktori w gorach nad Morzem rofcie/ á zwłafzcza w Indijey v wielkiego morza Oceana. FalZioł IV 55c; Theż Magnes iest barzo dobri ktoby fie igłą vdawił, albo iakiem inřzem żelazem: włożywřzy gi w vřta: przyciągnie każde żelazo z gardła k łobie. FalZioł IV 55d; Też řztuka niemała wybornego Magnefu/ ku wnętrznemu zamkowi przyłożona: oderwie gi FalZioł IV 56a; Był nalezion ieden Magnes: ktori był wągłafy/ then iednym wągłem/ tho iest iedną řtroną ciągnął żelazo, á drugim węgłem otpychał od łiebie [...]. Iest theż rodzaj Magnefow/ kthori ciało człowiecze k łobie ciągnie. FalZioł IV 56a, +8a, IV 46d, 55b, d [2 r.]; BielKron 456v; V Bogá dekret leżał przed nogámi/ W mocřnym Mágneřie wykowan rękámi KmitaPsal A2; KmitaSpit A3.

W porównaniach (7): *FalZioł* IV 57b; *BielKron* 246; ciągnął thák ludzkie oczy ku łobie/ iáko ciągnie Mágnes kámieñ żelázo. *GórnDworz* I7; *CzechEp* 373; A człowiekiem ták władnie/ iáko łłońce wonnym Nawrotem: álbo Mágnes żelázem niekłonnym. *KochFrag* 26; Mowy bárzo vćieřzney/ zás łłowá łtałego: Podobien do Mágneřa/ kámieniá twárdego. *PaxLiz* C2v; á táká řlicřnořciá Rownař iest Mágneřowi/ kručec ciągnácemu *SapEpit* B4.

Wyrażenie: »magnes kamień« [*szyk 4:4*] (8): *FalZioł* IV 55c [2 r.], 56a, V 106v; dla Mágneřa kámieniá ktorego w wodźie łkály łą nie mogą być żelazem řpráwione okřety. *BielKron* 454; *GórnDworz* I7; *Calep* 477b, 629a.

Cf **MAGNET**